

В. П. Левченко

РОЗВИТОК РИНКУ
НЕБАНКІВСЬКИХ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
УКРАЇНИ

МОНОГРАФІЯ

Київ
«Центр учбової літератури»
2013

УДК 336.76:339.72

ББК 65.262.1

Л 38

*Рекомендовано до друку: Вченою радою
Національного університету державної податкової служби України
(протокол № 6 від 19 грудня 2012 року)*

Рецензенти:

І. Я. Чузунов, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, директор науково-дослідного інституту, завідувач кафедри фінансів Київського національного торговельно-економічного університету;
В. К. Кубліков, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку Одеського національного економічного університету.

Левченко В. П. Розвиток ринку небанківських фінансових послуг: монографія [текст]: монографія / В. П. Левченко – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

ISBN 978-611-01-0528-6

Монографію присвячено дослідженню проблем становлення та розвитку ринку небанківських фінансових послуг, теоретичних і організаційно-методологічних засад його оцінки.

Розглянуто особливості державного регулювання ринку небанківських фінансових послуг, забезпечення його конкурентоспроможності, а також формування стратегічного розвитку ринку небанківських фінансових послуг.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів і студентів, а також працівників органів державної влади і ринку небанківських фінансових послуг.

УДК 336.76:339.72

ББК 65.262.1

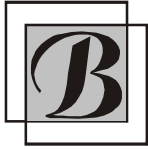
ISBN 978-611-01-0528-6

© Левченко В. П., 2013

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. Сутність і структура ринку небанківських фінансових послуг	7
1.1. Визначення ринку небанківських фінансових послуг	7
1.2. Передумови та проблеми розвитку ринку небанківських фінансових послуг і його функції в економічній системі	22
1.3. Структура ринку небанківських фінансових послуг	40
РОЗДІЛ 2. Державне регулювання ринку небанківських фінансових послуг і забезпечення його конкурентоспроможності	62
2.1. Регулювання та нагляд на ринку небанківських фінансових послуг	62
2.2. Науково-методологічне забезпечення регуляторних і наглядових функцій уповноваженого органу на ринку небанківських фінансових послуг	85
2.3. Роль держави у підвищенні конкуренто-спроможності небанківських фінансових установ	105
РОЗДІЛ 3. Методологічні засади оцінки розвитку ринку небанківських фінансових послуг	130
3.1. Концептуальні основи оцінки ефективності функціонування ринку небанківських фінансових послуг	130
3.2. Дослідження ефективності діяльності страхових компаній та обґрунтування їх участі на ринку небанківських фінансових послуг	151
3.3. Формалізація причинно-наслідкових взаємозв'язків між основними параметрами функціонування ринку небанківських послуг та соціальної сфери	186

РОЗДІЛ 4. Обґрунтування та методичне забезпечення інтеграції ринку небанківських фінансових послуг України зі світовим фінансовим простором . . .	196
4.1. Інституційні та структурні перетворення на ринку небанківських фінансових послуг під впливом глобалізаційних процесів	196
4.2. Теоретичне обґрунтування орієнтирів розвитку ринку небанківських фінансових послуг України в контексті євроінтеграційних процесів	207
4.3. Оцінка впливу світової фінансової кризи на динаміку розвитку й структуру ринку небанківських фінансових послуг	213
РОЗДІЛ 5. Методологічні засади стратегічного розвитку ринку небанківських фінансових послуг	241
5.1. Принципи, функції та методи стратегічного управління небанківськими фінансовими посередниками	241
5.2. Забезпечення прав споживачів послуг небанківських фінансових посередників	258
5.3. Стратегічні вектори розбудови ринку небанківських фінансових послуг України	281
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	299
ВИСНОВКИ	318
ДОДАТКИ	321

СТУП

Постійний розвиток та ефективна діяльність фінансових установ на небанківському фінансовому ринку є важливими чинниками економічного зростання країни та забезпечення її національної безпеки. Ефективне функціонування страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок та інших учасників ринку небанківських фінансових послуг сприяє мінімізації ризиків діяльності господарюючих структур, подоланню проблеми дефіциту фінансових ресурсів, розширює можливості інвестування у різні сфери економіки. Від стабільного розвитку небанківських фінансових установ залежить ефективна діяльність підприємств реального сектору економіки та добробут населення країни.

Сьогодні назріла потреба у більш детальному вивченні ролі ринку небанківських фінансових послуг у розвитку фінансової системи держави. Враховуючи важливість даного дослідження, у монографії представлені концептуальні аспекти функціонування фінансових установ у секторі небанківських послуг, зокрема, визначено сутність, функції та структуру ринку небанківських фінансових послуг, відображені передумови його розвитку та сучасні проблеми функціонування.

Інтернаціоналізація світогосподарських зв'язків, лібералізація фінансових відносин і стрімкий розвиток нових видів фінансових інструментів призвели до загострення конкурентної боротьби між економічними суб'єктами на міжнародних фінансових ринках, а також до необхідності здійснювати адекватні й ефективні заходи щодо вдосконалення системи державного регулювання ринку небанківських фінансових послуг, здатних попередити виникнення фінансових криз або нейтралізувати негативний їх вплив. Беручи до уваги практичну значимість цього питання, комплексно розглянуті проблеми державного регулювання страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок та інших фінансових посередників, а також проаналізоване нормативно-правове забезпечення їх діяльності. Досліджені проблеми науково-методологічного забезпечення регуляторних і наглядових функцій уповноваженого органу на ринку небанківських фінансових послуг і запропоновано шляхи удосконалення конкурентоспроможності небанківських фінансових установ.

У монографії приділено увагу вивченню проблеми оцінки стану й ефективності функціонування ринку небанківських фінансових послуг, а також проведенню оцінки впливу негативних проявів фінансової кризи на структуру ринку небанківських фінансових послуг і динаміку його розвитку. Особливо розглянуто діяльність страхових компаній як ключових інститутів фінансового посередництва та дано оцінку ефективності їх функціонування в умовах постійної зміни внутрішнього та зовнішнього середовища.

Динамічний розвиток фінансових установ і поєднання конкурентної боротьби між учасниками ринку небанківських фінансових послуг сприятиме активізації проведення наукових досліджень у напрямі розробки ефективних стратегій управління небанківськими фінансовими посередниками.

Структурні зміни, що нині відбуваються на світовому ринку, доводять необхідність проведення ґрунтовних досліджень процесів глобальної фінансової конвергенції, утворення фінансових конгломератів та їх впливу на фінансову безпеку України.

Дослідження рекомендоване для фахівців у сфері фінансової діяльності, а також для студентів і аспірантів економічних спеціальностей, викладачів навчальних закладів.